

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D37 24 ก.ค 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น จีน-เมียนมา	เงาจีนบนสนามเลือกตั้งเมียนมา: มิติซ่อนเร้นของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	
ประเด็นสำคัญ	- จีนกับเมียนมา: ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นบนเงื่อนไขของผลประโยชน์ - การเลือกตั้งในเมียนมา: การชุบตัวของอำนาจผ่านประชาธิปไตยจำแลง - การทูตแบบจีน: ความเงียบที่ส่งเสียงดัง - ปฏิกริยาของประชาคมระหว่างประเทศ: สองมาตรฐานในความเป็นจริง - ภัยเงียบจากการเมืองแบบ “เจรจาในเงา”	

The Irrawaddy ซึ่งเป็นสื่อมวลชนอิสระของเมียนมา รายงานเมื่อ 16 ก.ค.68 ว่า รัฐบาลจีนสนับสนุนการจัดเลือกตั้งทั่วไปในเมียนมาที่กำหนดจัดในห้วง ธ.ค.68-ม.ค.69 และอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองในเมียนมา โดยชี้ว่านับตั้งแต่การรัฐประหารในเมียนมาเมื่อปี 2564 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลจีนได้ยกระดับความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเงียบ ๆ โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองและสถาบันการเมืองที่สนับสนุนรัฐบาลเมียนมา และมีพรรคการเมืองเมียนมามากกว่า 10 พรรค ซึ่งส่วนใหญ่สนับสนุนรัฐบาลเมียนมา ได้รับเชิญจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน (CPC) ให้เดินทางไปจีนและพบหารือกับผู้แทนระดับสูงของจีนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพรรคเพื่อความเป็นปึกแผ่นและการพัฒนาแห่งสหภาพ (USDP) และพรรค People's Pioneer Party (PPP) ทั้งนี้ สนข. The Irrawaddy มองว่า จีนใช้กลยุทธ์ในการเชิญชวนและสานสัมพันธ์กับพรรคการเมืองเมียนมา เพื่อสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและการลอบบี้ระดับท้องถิ่น เพื่อกำหนดตัวผู้เล่นที่ได้รับอนุญาตให้ลงสมัครช่วงชิงตำแหน่ง การสร้างกฎกติกาการเลือกตั้ง และการตอบสนองของส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของจีน

สถานการณ์การเมืองในเมียนมายังคงอยู่ในภาวะเปราะบางนับตั้งแต่การรัฐประหารโดยกองทัพในเดือน กุมภาพันธ์ 2564 ความพยายามของกองทัพในการสร้างความชอบธรรมผ่าน “การเลือกตั้ง” ที่กำหนดขึ้นเอง ถูกวิจารณ์อย่างหนักจากนานาชาติ ล่าสุดรายงานจากสื่อเมียนมาระบุว่า รัฐบาลจีนได้มีบทบาทสนับสนุนการจัดการเลือกตั้งและอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองบางพรรคในเมียนมา ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นมิติที่ซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่างจีนกับเมียนมา ซึ่งไม่ใช่เพียงการทูตเชิงผลประโยชน์ หากแต่ยังเกี่ยวพันกับ ยุทธศาสตร์ภูมิรัฐศาสตร์ ความมั่นคงระดับภูมิภาค และความชอบธรรมของอำนาจปกครอง

จีนกับเมียนมา: ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นบนเงื่อนไขของผลประโยชน์

จีนและเมียนมามีความสัมพันธ์ทางการทูตมายาวนาน จีนเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลทหารเมียนมาอย่างเปิดเผยหลังการรัฐประหารในปี 2564 ไม่ว่าจะเป็นในระดับของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ หรือผ่านช่องทางเศรษฐกิจและการลงทุน

ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วม: เมียนมาต้องการการสนับสนุนทางการเมืองและเศรษฐกิจจากประเทศมหาอำนาจ ขณะที่จีนต้องการ “เสถียรภาพ” บนเส้นทางยุทธศาสตร์เชิงภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะในโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) ที่มีการเชื่อมต่อท่าเรือ เมืองชายแดน และโครงการท่อส่งพลังงาน

เมื่อเมียนมาเผชิญแรงกดดันจากตะวันตก จีนก็กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประคับประคองรัฐบาลทหาร จึงไม่น่าแปลกใจหากจีนจะมีอิทธิพลต่อการออกแบบทางการเมืองภายในเมียนมา รวมถึงการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งแม้จะถูกวิจารณ์ว่าเป็นเพียงเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กับกองทัพ แต่กลับเป็นพื้นที่ที่จีนสามารถ “ลงทุน” ทางการทูตเพื่อสานต่ออิทธิพลของตนได้

การเลือกตั้งในเมียนมา: การซบตัวของอำนาจผ่านประชาธิปไตยจำลอง

รัฐบาลทหารเมียนมาได้วางแผนจัดการเลือกตั้งเพื่อแสดงให้เห็นว่า ตนยังรักษารูปแบบของระบอบประชาธิปไตยไว้อย่างเป็นทางการ แม้ว่าในทางปฏิบัติแล้ว กลไกต่าง ๆ ถูกควบคุมโดยกองทัพผ่านกฎหมายใหม่ การสลายพรรคฝ่ายค้านอย่าง NLD และการจำกัดสิทธิประชาชนในพื้นที่ขัดแย้ง

ในบริบทนี้ รายงานของสื่อเมียนมาที่อ้างว่าจีนมีบทบาทอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองใหม่หลายพรรค โดยเฉพาะพรรคที่มีแนวทาง “ประนีประนอม” กับรัฐบาลทหาร นั้นบ่งชี้ว่าจีนอาจกำลังวางหมากทางการเมืองเพื่อให้มีพันธมิตรภายในระบบการเมืองใหม่ที่ตนสามารถควบคุมได้หรือต่อรองได้ในอนาคต การสนับสนุนพรรคการเมืองจึงไม่ใช่เพียงการช่วยเหลือเชิงอุดมการณ์ แต่เป็นเครื่องมือในการแทรกแซงอย่างแนบเนียนผ่านโครงสร้างทางการเมืองที่อ่อนแอและขาดความโปร่งใส

การทูตแบบจีน: ความเจียบที่ส่งเสียงดัง

จีนมักยึดหลักการ “ไม่แทรกแซงกิจการภายใน” ของประเทศอื่น แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าการทูตของจีนมีลักษณะของการวางโครงข่ายอิทธิพลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา ลาว กัมพูชา ที่จีนมีบทบาททั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และการทูตเชิงวัฒนธรรม

การสนับสนุนพรรคการเมืองในเมียนมา (หากเป็นจริง) แสดงให้เห็นว่าจีนกำลังเปลี่ยนจากผู้เล่นในสนามระหว่างประเทศ ไปสู่ผู้กำหนดกติกาภายในรัฐอ่อนแอ ในกรณีของเมียนมา จีนไม่เพียงแต่สนับสนุนรัฐบาลทหาร แต่ยังวางยุทธศาสตร์ในการมีตัวแทนทางการเมืองในระบบที่กำลังจะถูก “สร้างขึ้นใหม่” โดยใช้การเลือกตั้งเป็นฉากบังหน้าความชอบธรรม

ปฏิกิริยาของประชาคมระหว่างประเทศ: สองมาตรฐานในความเป็นจริง

ประชาคมโลก โดยเฉพาะชาติตะวันตก มีท่าทีต่อต้านการเลือกตั้งในเมียนมาที่ไม่ได้มาจากฉันทามติของประชาชน แต่ปฏิกิริยาต่อบทบาทของจีนยังคงเจียบบั่นอย่างผิดปกติ แม้จะมีรายงานเกี่ยวกับอิทธิพลของจีนในพรรคการเมืองเมียนมา สหรัฐฯ

และสหภาพยุโรปยังคงเน้นมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อกลุ่มผู้นำทหาร แต่กลับไม่มีการตอบโต้หรือทำที่ชัดเจนต่อจีน ซึ่งสะท้อนถึงพลวัตของการเมืองโลกที่ขับเคลื่อนด้วยผลประโยชน์เหนือหลักการประชาธิปไตย

นทางกลับกัน อาเซียนเองก็ยังไม่มีความมาตรการหรือกลไกในการตรวจสอบบทบาทของรัฐภายนอกในกระบวนการเมืองภายในของประเทศสมาชิก การเจียบบั่นของอาเซียนในกรณีนี้สะท้อนถึงข้อจำกัดขององค์กรในฐานะกลไกทางการเมือง และเปิดโอกาสให้มหาอำนาจอย่างจีนขยายอิทธิพลอย่างไม่มี การตรวจสอบ

ภัยเจียบจากการเมืองแบบ “เจรจาในเงา”

การเมืองที่มีการแทรกแซงจากต่างชาติอย่างแนบเนียน โดยเฉพาะในประเทศที่เปราะบางทางการเมือง ย่อมเป็นอันตรายต่อความเป็นเอกราชในระยะยาว การที่พรรคการเมืองในเมียนมาถูกมองว่ามี “ผู้สนับสนุน” จากต่างชาติ ทำให้กระบวนการเลือกตั้งสูญเสียความน่าเชื่อถือ และกลายเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจมากกว่าการเป็นช่องทางให้ประชาชนแสดงเจตจำนง

ในทางยุทธศาสตร์ หากจีนสามารถวางฐานการเมืองในเมียนมาได้สำเร็จ ก็จะเสริมศักยภาพของจีนในการควบคุมภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง และขัดขวางอิทธิพลของตะวันตกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งยังเสริมความมั่นคงของเส้นทางเศรษฐกิจสายใต้ (China-Myanmar Economic Corridor) ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมจีนกับมหาสมุทรอินเดียโดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา

ทางเลือกและข้อท้าทายของเมียนมา

สำหรับเมียนมา บทบาทของจีนในกระบวนการเลือกตั้งสะท้อนถึงทางเลือกที่จำกัดและความเสี่ยงที่ประเทศกำลังเผชิญ การพึ่งพาจีนในทุกมิติอาจทำให้ประเทศสูญเสียอธิปไตยทางการเมืองอย่างไม่รู้ตัว ขณะเดียวกัน กลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารก็อาจถูกลดทอนความชอบธรรม หากการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยถูกผูกโยงกับการต่อต้านจีนอย่างสุดโต่ง

คำถามสำคัญคือ เมียนมาจะสามารถฟื้นฟูระบบการเมืองที่เป็นอิสระและโปร่งใสได้หรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขที่

มีผู้เล่นภายนอกเข้ามา มีบทบาทลึกซึ้งเช่นนี้ และหากไม่สามารถต้านทานอิทธิพลจากจีนได้ สังคมเมียนมาอาจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบการปกครองที่ผูกพันกับอำนาจจากภายนอกอย่างยาวนาน

กรณีที่สื่อเมียนมาระบุว่ารัฐบาลจีนมีบทบาทสนับสนุนการเลือกตั้งและพรรคการเมืองในประเทศ เป็น

ประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้านในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะสะท้อนถึงการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจอย่างจีนผ่านกลไกประชาธิปไตยในประเทศเปราะบาง จุดยืนของจีนแม้จะอ้างความไม่แทรกแซง แต่กลับมีพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ที่มุ่งควบคุมโครงสร้างอำนาจในภูมิภาคผ่านพันธมิตรท้องถิ่น

ในระยะยาว ปรากฏการณ์นี้อาจนำไปสู่การปะทะกันทางยุทธศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจที่ใช้เมียนมาเป็นเวทีเงา ท่ามกลางความทุกข์ยากของประชาชนที่ยังไม่มีสิทธิ์เลือกอนาคตของตนเองอย่างแท้จริง บทเรียนจากกรณีเมียนมาเตือนเราว่า ในโลกที่ถูกขับเคลื่อนด้วยผลประโยชน์ การเลือกตั้งไม่ใช่เครื่องหมายของประชาธิปไตยเสมอไป และมิตรภาพระหว่างประเทศอาจมีราคาที่ต้องจ่ายด้วยอธิปไตยของประชาชน

พ.อ. หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.ทก.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.nia.go.th/news/page/detail/10891/> สื่อเมียนมาระบุรัฐบาลจีนสนับสนุนการจัดเลือกตั้งและอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองในเมียนมา
2. <https://www.voathai.com/a/china-backed-election> วิเคราะห์: จีนหนุนเลือกตั้งเมียนมา อาจไม่แก้ไขวิกฤตภายใน
3. <https://www.theguardian.com/world/2025/mar/10/myanmar-juntas-promise-of-elections> Myanmar junta's promise of elections denounced as 'sham' by experts

4. <https://plus.thairath.co.th/topic/politics%26society/105256?ut> “จีนจะทำให้การเลือกตั้งพม่า 2025 เกิดขึ้นในภาวะสงครามได้อย่างไร”
5. <https://thestandard.co/min-aung-hlaing-meets-chin> มิน อ่อง หล่าย คุยผู้แทนจีน หารื้อท่าที่สนับสนุนการเลือกตั้งเมียนมา